

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Öğretim Sürecinde Yaşadıkları Sorunlar

Meral METİN GÖKSU
Kafkas Üniversitesi
meralmetin38@hotmail.com
ORCID ID: 0000-0002-6858-7544

Zeynep TAŞYÜREK
Bayburt Üniversitesi
ztasyurek@bayburt.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-8776-7009

Araştırma Makalesi	DOI: 10.31592/aeusbed.1213859
Geliş Tarihi: 02.12.2022	Revize Tarihi: 16.03.2023
	Kabul Tarihi: 27.03.2023

Atf Bilgisi

Metin Göksu, M. ve Taşyürek, Z. (2023). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin öğretim sürecinde yaşadıkları sorunlar. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(1), 275-289.

ÖZ

Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin öğretim sürecinde yaşadıkları sorunları tespit etmeyi amaçlayan bu çalışma, Kars ili merkez ortaokullarında görev yapan 14 sosyal bilgiler öğretmeniyle gerçekleştirilmiştir. Çalışmada, araştırmacının bilgi toplama sürecinde aktif olduğu, algı ve olayların doğal ortamında gerçekçi bir biçimde ve bütüncül bir bakış açısıyla, yazılı olmayan ya da sözlü bir formda ortaya konduğu nitel yöntem kullanılmıştır. Veriler, araştırma konusu hakkında derinlemesine bilgi sağlamak amacıyla oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Nitel verileri analiz etmek ve korelasyonları bulmak için açıklayıcı ve çıkarımsal kodlar kullanılmıştır. Görüşme analizleri güvenilirliği sağlamak için iki farklı uzman tarafından ayrı ayrı kodlanmıştır. Araştırmada, alt bulgulardan biri olan öğrenci kaynaklı sorunların neler olduğuna yönelik sonuçlara bakıldığında, sosyal bilgiler öğretmenleri öğrencilerin hazırbulunuşluk, motivasyon ve dikkat dağınıklığı sorunları yaşadıklarını belirtmiştir. Öğretmenlerden bazıları deneyim eksikliği, gelişmeleri takip edememe ve kendilerini yenileyememe konusunda da sorun yaşadıklarını ifade etmiştir. Öğretmenler, materyal temini, okulun ve sınıfın fiziki koşullarının iyileştirilmesi gibi yönetimden kaynaklı bazı sorunlar yaşadıklarını da belirtmiştir. Öğretmenlerin deneyimlediği diğer sorunlar ise, ders saatinin yetersiz olması ve velilerin ilgisiz olmasıdır. Öğretmenler, yukarıda bahsedilen sorunları çözmek için ders kitaplarındaki ders içeriklerinin azaltılmasını, ders sayısının artırılmasını ve veli ilgisinin artırılmasını önermektedir.

Anahtar Sözcükler: Sosyal Bilgiler öğretmeni, sorun, yönetim.

The Problems That Social Studies Teachers Encounter in Teaching Process

ABSTRACT

This study, which aims to determine the problems experienced by Social Studies teachers in the teaching process, was carried out with 14 Social Studies teachers working at middle schools at Kars city center. The study adopted qualitative research method in which researcher actively participates in collecting data and observing in a realistic and holistic perspective, and perceptions and events are expressed in an unwritten or oral form. The data were gathered with semi-structured interview form which was created to provide a thorough information about the research topic. Explanatory and inferential codes were used to analyze the qualitative data and to find out the correlations. The interview analysis were separately coded by two different experts in order to ensure reliability. When looking at the results of what are the student-related problems, which are one of the sub-findings in the research, social studies teachers stated that they experienced problems of readiness, motivation and distraction. Some of the teachers also stated that they had problems with lack of experience, not being able to follow developments and renewing themselves. Teachers also stated that they experienced some management-related problems such as material supply, improving the physical conditions of the school and the classroom. Other problems experienced by teachers are insufficient class hours and parents' indifference. Teachers suggest to diminish course content in course books, to increase the number of lessons and parents' caring so as to solve the issues surrounding the mentioned above.

Keywords: Social Studies teacher, problem, management.

Giriş

Sosyal Bilgiler dersi, içeriğinde barındırdığı birçok bilgi, beceri ve değer sayesinde, bireyin kendini tanıması ve toplumsal bir kimlik oluşturmasında etkili olmaktadır. Dahası öğrencileri yaşama hazırlayarak, onların toplum içerisinde etkin bir üye olarak yaşamlarını sürdürmeleri konusunda rehberlik etmektedir. Aynı zamanda bu ders, farklı kültürel birikime sahip olan bireylerin

demokrasinin ön planda olduğu toplumlarda, birlik ve beraberlik içerisinde yaşamlarını devam ettirebilmeleri için sahip olmaları gereken yeteneklerini de geliştirir (Michaelis ve Garcia, 1996). Sosyal Bilgiler eğitiminin belirlenen hedeflere ulaşmasında öğretmenlere büyük sorumluluklar düşmektedir. Öğretmen, öğrencilere bir rehber ve yol gösterici olduğu için kullandığı yöntem ve teknikleri öğrencilerin öğrenme stillerine göre uyarlamalıdır (Hakima, 2013). Öğretmenin yaratıcılığı biraz da öğretim yöntemlerinin nasıl kullanıldığıyla da alakalıdır (Skutil, Haclickova ve Matejickova, 2016). Bu nedenle öğretmen, kullanacağı yöntemler doğrultusunda yaratıcı düşüncüyü aktaracak yeterli donanıma sahip olmalı ve değişen bilgi karşısında kendini güncellemelidir (Balay, 2004). Bruner (1977) öğretmenlerin etkili öğretimi gerçekleştirebilmesi için “neyin, neden, nasıl” öğretilmesi konusunda bilgi sahibi olması gerektiğini vurgulamıştır. Bu noktada öğretmenin aktardığı bilgileri daha ilgi çekici kılması ve öğrencinin gerçek yaşamla bağlantı kurabilmesine imkân sağlayacak gerekli yaratıcı niteliklere sahip olması beklenir. Ayrıca yaratıcı öğretmen, öğrencileri bir birey kabul ederek hayata hazırlayan bir rehber vasfı taşıırken, sadece sınıfta değil sınıfın dışında da öğrencilerine zaman ayırabilmeli, onlarla kolay iletişim kurma becerisi taşımalıdır (Sungur, 2001). Özellikle de öğretmenlerin toplumun kültürel değerlerini koruması ve gelecek kuşaklara aktarması; yaratıcı, üretken, uyumlu ve yapıcı toplum üyelerini yetiştirmesi gibi önemli sorumlulukları vardır (Gökçe, 2011, s. 178). Bu sorumluluklar altında öğretim sistemi ne kadar iyi olsa da programı uygulayan kişi olarak öğretmenlerin yaşadıkları problemler ve onların beklentileri dikkate alınmadığı takdirde, programdan beklenen verimin istenilen düzeyde olması da zor olacaktır (Memişoğlu ve Köylü, 2015). Çünkü programın istenilen hedef doğrultusunda ilerlemesi ve eksik olan bir durumun görülüp, düzeltmelerin yapılması konusunda, öğretmenlerin öğrenme-öğretme ortamında yaşadıkları problemleri, eksiklikleri, öğrenme sürecinde yaşadıkları zorlukları kendi bakış açılarıyla dile getirmeleri önem arz etmektedir (Çalışkan, 2010, s. 32). Öğretmenlerin yaşadığı sorunların kaynağına inilmez ve gerekli tedbirler alınmazsa programda öngörülen hedeflere ulaşılmasında güçlük çıkar ve programdan beklenen verim alınmaz. Sosyal Bilgiler alanındaki sorunların tespit edilmesi ve sorunların çözümü için gerekli adımların atılmasıyla başarılı ve etkili bir sosyal bilgiler eğitimi gerçekleştirilebilir (Yılmaz, 2010, s. 841). Sosyal Bilgiler dersinde öğretmenlerin yaşadıkları sorunların en aza indirilebilmesi ya da bu sorunların ortadan kaldırılabilmesi için konuyla ilgili daha fazla araştırmaya yer verilebilir.

Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin, Sosyal Bilgiler öğretimi sürecinde yaşadıkları sorunlara dair alan yazında yapılan birçok araştırma bulunmaktadır. Bu araştırmalardan bazılarına yer verilmiştir. Arslantaş (2006) ve Atbaşı (2007) tarafından yapılan araştırmada Sosyal Bilgiler öğretim programının çok detay içerikli olduğu ve öğrencilerin kavrama seviyelerinin üzerinde soyutluk taşıdığı öğretmenler tarafından vurgulanmıştır. Kuş ve Çelikkaya (2010) Sosyal Bilgiler öğretim programının yoğunluğundan dolayı bazı konulara ayrıntılı bir şekilde yer verilmediğini belirtmişlerdir. Tonga (2017) Sosyal Bilgiler eğitiminde karşılaşılan sorunların neler olduğuna dair yaptığı çalışmada, Sosyal Bilgiler öğretmenlik eğitimi, hayat boyu eğitim, öğretmen adaylarının motivasyonu, Sosyal Bilgiler eğitimi müfredatı, iyi insan ve iyi vatandaş olarak çalışmasını kategori haline getirmiş ve bunlara yönelik çözüm önerileri sunmuştur. Has (2019) tarafından meydana getirilen çalışmada sınıf öğretmenlerinden görüş alınmış ve öğretmenlerin Sosyal Bilgiler dersini işlerken kullanabildikleri yöntem ve tekniklerin neler olduğuna değinilmiştir. Ayrıca ders esnasında aktif öğretim yöntem ve tekniklerini çeşitli nedenlerden dolayı kullanmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Coşkun Keskin, Şentürk, Ömer ve Dursun'un (2021) yaptıkları çalışmada öğretmenlerin öğrencilerdeki motivasyon eksikliğinden kaynaklı sorunların yanı sıra veli kaynaklı sorunlar da yaşadıklarını dile getirmişlerdir. Bu çalışma da öğretmenlerin öğretim sürecinde yaşadıkları sorunlarla ilgili bilgi sahibi olmamız ve onların bu sorunlara yönelik görüşlerini bilmemiz açısından önemlidir. Öğretim sistemi ne kadar iyi olursa olsun, programın uygulayıcısı olan öğretmenlerin beklentileri dikkate alındığı takdirde programdan istenilen verimin elde edilmesi mümkün olmayacaktır. Öğretmenlerden beklenen verimin elde edilmesi için yaşadıkları sorunların tespiti ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri önem taşımaktadır.

Bu çalışma Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin öğretim sürecinde yaşadıkları sorunların tespit edilmesini amaçlaması açısından önem arz etmektedir. Bu araştırmanın amacı; Kars ili merkez ortaokullarında çalışan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin, öğretim sürecinde yaşadıkları sorunları tespit

etmek ve bu sorunlara ilişkin önerilerde bulunmaktır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır: Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin;

1. Öğretim sürecinde yaşadıkları sorunlar nelerdir?
2. Yaşadıkları sorunlara ilişkin çözüm önerileri nelerdir?

Yöntem

Araştırmanın yöntem bölümünde araştırma modeli/deseni, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve analizi, araştırma etiği bulunmaktadır.

Araştırma Modeli

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi türlerinden olan temel nitel araştırma kullanılmıştır. Temel nitel araştırmada araştırmacı sürece odaklanıp, süreci anlamaya çalışır ve araştırmacı insanların yaşamlarını nasıl yorumladıkları, dünyalarını nasıl inşa ettikleri ve deneyimlerine ne anlam kattıkları üzerinde yoğunlaşır (Merriam, 2013). Bu çalışmada temel nitel araştırmanın tercih edilme nedeni ise Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin öğretim sürecinde yaşadıkları sorunlarla ilgili deneyim ve düşüncelerini anlamak ve gerekli çözüm önerileri ortaya koymaktır.

Çalışma Grubu

Çalışma grubu, amaçlı örneklemenin, üzerinde kolaylıkla araştırma yapılacak kişi ve grupların seçilmesine dayalı (Sönmez ve Alacapınar, 2014) uygun durum çalışma grubu tekniğine göre oluşturulmuştur. Çalışma grubunda Kars il merkezindeki 9 ortaokulda çalışan toplam 14 sosyal bilgiler öğretmeni yer almıştır. Araştırma 2018-2019 eğitim-öğretim yılı güz döneminde yapılmıştır. Aşağıda yer alan tabloda, araştırmanın çalışma gurubunu oluşturan öğretmenlerin bilgilerine yer verilmiştir.

Tablo 1
Sosyal Bilgiler Öğretmenlerine Ait Demografik Özellikler

Cinsiyet	Kod İsim	Yaş	Mesleki Deneyim (Yıl)
Erkek	Ali	48	24
	Veli	40	13
	Hasan	49	22
	Hüseyin	48	25
	Mehmet	43	23
	Rüzgâr	39	11
Kadın	Ayşe	39	10
	Fatma	28	4
	Elif	34	11
	İkbal	30	4
	Eslem	38	15
	Gül	26	2
	Sanem	41	5
Su	31	3	
Toplam Katılımcı	14		

Veri Toplama Aracı

Araştırmanın verileri yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır.

Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Derinlemesine bilgi elde etmek ve araştırmanın amacına uygun olarak veri toplamak için (Büyüköztürk vd., 2010) yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Form, 6 sorudan meydana

gelmektedir. Sosyal Bilgiler öğretmenlerine öğretim sürecinde öğrenci kaynaklı, öğretmen kaynaklı, yönetim kaynaklı, öğretim programı kaynaklı, genel sorunlar (veli, çevre vb.) ve çözüm önerileri ile ilgili sorulara yer verilmiştir.

Yarı yapılandırılmış görüşme formu uzman görüşü alınarak hazırlanmıştır. Bu uzman görüşü, iki farklı Sosyal Bilgiler eğitimcisiinden alınmıştır. Daha sonra Kars Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli izinler alınmıştır. Görüşme formundaki ifadelerin açıklığı ve anlaşılabilirliğinin ne boyutta olduğunu ve görüşme yapılacak gruba uygunluğunu tespit etmek amacıyla pilot çalışmaya başlanmıştır. Pilot çalışma 2018-2019 eğitim-öğretim yılında yapılmış ve Kars il merkezinde bulunan bir ortaokulda çalışan 2 Sosyal Bilgiler öğretmeni dâhil edilmiştir. Pilot çalışmaya katılan öğretmenlere, yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan ve taslak halinde bulunan 6 soru sorulmuştur. Gerçekleştirilen pilot uygulamadan sonra elde edilen veriler ile ilgili tekrar uzman görüşüne başvurulmuştur. Bu doğrultuda 2 Sosyal Bilgiler eğitiminde alan uzmanı ve 1 araştırma yöntemleri uzmanına gösterilerek formun son şekli oluşturulmuştur. Sonra Kars il merkezinde bulunan 9 ortaokulda çalışan toplam 14 Sosyal Bilgiler öğretmeni ile birlikte çalışma gerçekleştirilmiştir. Ayrıca öğretmenlerle görüşmeler aynı ortamda karşılıklı yapılmıştır. Bu görüşmede öğretmenlere çalışmanın nasıl yapılacağı hakkında bilgi verilmiştir. Bu bilgiden sonra öğretmenler yapılan görüşmenin kayıt cihazıyla kayıt altına alınmasını istememiştir. Bunun üzerine öğretmenlerin görüşme sorularına verdiği yanıtlar araştırmacı tarafından not alınarak yazılı Word dosyası haline getirilmiştir. Alınan notların açık ve anlaşılır olmasına, çalışmaya katılan öğretmenlerin duygu ve düşüncelerinin doğru bir şekilde aktarılmasına dikkat edilmiştir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma sonucunda görüşmeye katılan öğretmenlerden elde edilen verilerin dökümü yapıldıktan sonra verileri analiz etme aşamasına geçilmiştir. Verilerin analizinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Betimsel analiz de araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşlerinin çarpıcı bir biçimde yansıtılması amacıyla, doğrudan alıntılara yer verilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Veri analizi belli aşamalar doğrultusunda yapılmıştır. Bu aşamalar ise verilerin kodlanması, kodlanan verilerde temaların belirlenmesi, kodların ve temaların düzenlenmesi ve bulguların tanımlanması ve yorumlanması (Yıldırım ve Şimşek, 2008) olarak 4'e ayrılmaktadır. Verilerin analiz edilirken öncelik durumu görüşme formlarının çözümlenmesine verilmiştir. Daha sonra katılımcıların görüşleri analiz edilirken, ifadelerin benzerlik durumu göz önünde bulundurularak gruplamalar yapılmıştır. Yapılan gruplamalar sonucunda elde edilen ifadeler tabloya aktarılmış ve frekans değerleriyle birlikte sunulmuştur. Araştırmada elde edilen veriler ışığında, öğretmenlerin formdaki sorular doğrultusunda cevaplanmış oldukları ifadelerinden doğrudan alıntılar yapılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin gerçek isimleri yerine, her bir öğretmen için farklı bir kod isim kullanılmıştır.

Geçerlik ve Güvenirlik

Geçerlik ve güvenirlik, herhangi bir araştırmanın kavramsal çerçevesinin oluşturulması, verilerin toplanması, analiz edilmesi, yorumlanması ve bulguların sonucunun inanılır, ölçülebilir ve güvenilir olmasıdır (Merriam, 2018). Yıldırım & Şimşek (2008) ise elde edilen bulguların gerçeği yansıtabilmesini geçerlik, bu bulguların tutarlılığı ve tekrar edilebilirliğini de güvenirlik olarak tanımlamıştır. Ayrıca araştırmada elde edilen verilerin raporlandırılması ve araştırmacının çalışma sonuçlarına nasıl ulaştığını belirmesinin, araştırmanın geçerliliği için önemli olduğunu vurgulamıştır. Bu bakımdan mevcut araştırmada verilerin toplanmasından verilerin analizine kadar, sürecin nasıl yürütüldüğünün açıklanması ve araştırmada elde edilen verilerin ayrıntılı içeriğine yer verilmesi geçerliliğin sağlanması açısından önemlidir. Araştırmanın güvenirliliğini sağlamak için ise öğretmenlere uygulanmak üzere hazırlanan görüşme soruları, 2 alan uzmana gönderilmiştir. Daha sonra uzman görüşlerinden gelen dönütler de dikkate alınarak yapılan düzenlemeler sonucunda Miles ve Huberman (1994) tarafından geliştirilen formül [(Güvenirlik= Görüş birliği/ (Görüş birliği + Görüş ayrılığı)] kullanılarak araştırmanın güvenirlik katsayısı hesaplanmıştır. Araştırmanın güvenirliliği %88 olarak belirlenmiştir. Yıldırım ve Şimşek'e (2008) göre, güvenirlik hesaplamasındaki uyuşum yüzdesi %70 olduğunda güvenirlik yüzdesine ulaşılmış kabul edilir.

Araştırma Etiği

Bu araştırma, Kars İl Merkezinde bulunan ortaokullarda eğitim veren Sosyal Bilgiler öğretmenleri ile yapılmıştır. Araştırma, Üniversitenin Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulunda 14.07.2020 tarih ve 28644117-905.02/ sayılı izin yazısı ile alınmıştır.

Bulgular

Bu bölümde Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin öğretim sürecinde yaşadıkları sorunlar ve yaşanan sorunlara yönelik çözüm önerilerine ilişkin görüşlerine yer verilmiştir.

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Öğretim Sürecinde Yaşadıkları Sorunlar

Sosyal Bilgiler öğretmenlerine öğretim sürecinde öğrenci kaynaklı sorunların neler olduğu ile ilgili soru yöneltilmiştir. Bu doğrultuda araştırmaya dâhil olan öğretmenlerin görüşleri alınarak elde edilen verilere Tablo 2’de yer verilmiştir.

Tablo 2

Öğrenci Kaynaklı Sorunlar

Öğrenci kaynaklı sorunlar	f
Hazırbulunuşluk düzeyi	13
Motivasyon	8
Derse karşı ilgisizlik	7
Disiplin	5

Tablo 2 incelendiğinde öğretim sürecinde Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin çoğu, öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeyleriyle ilgili sorun yaşadıklarını ifade ettikleri görülmüştür. Bunun yanı sıra öğrencilerin motivasyon, derse katılım ve derse karşı ilgisiz olmaları da öğretmenler için ayrı bir sorun oluşturmaktadır. Öğrenci kaynaklı diğer sorunlara nazaran daha az sayıda öğretmen grubu ise sınıfta disiplin sağlama konusunda sorun yaşadığını belirtmiştir. Yaşadıkları sorunlarla ilgili öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Bazı öğrencilerde yaşıyoruz. Özellikle temel bilgileri eksik olduğu zaman konuları anlamakta sıkıntı yaşıyorlar bu da motivasyonu düşürüyor...” (Eslem).

“Disiplin sorunu yaşatacak öğrenciyi fark edince onu çeşitli yöntemlerle yanıma çekiyorum. Bu sebeple herhangi bir sorun yaşamıyorum...” (Fatma).

“Bazen ilgisiz davranabiliyorlar. Onu da o günkü ruh hallerine bağlıyorum...” (Elif).

Sosyal Bilgiler öğretmenlerine öğretim sürecinde öğretmenden kaynaklı sorunların neler olduğu ile ilgili soru yöneltilmiştir. Bu doğrultuda araştırmaya dâhil olan öğretmenlerin görüşleri alınarak elde edilen veriler Tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 3

Öğretmen Kaynaklı Sorunlar

Öğretmen kaynaklı sorunlar	f
Öğretmenlerin deneyim eksikliği ya da uygulama yapamaması	6
Gelişmelerin takip edilmemesi	6
Öğretmenlerin kendilerini yenileyememesi	5
İletişim kurma becerisinde eksiklik	1

Tablo 3 incelendiğinde Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin kendilerini geliştirme konusunda sorun yaşamadıkları anlaşılmaktadır. Sadece öğretmenlerden bazıları deneyimlerini aktarma ve uygulama konusunda bazen sıkıntı yaşadığını ifade ederken bazı öğretmenlerin de gelişmeleri takip etmede ve

kendilerini yenileyebilmede sorun yaşadıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Aynı zamanda öğretmenlerden sadece bir tanesi öğrencilerle iletişim kurmada sıkıntı yaşadığını belirtmiştir.

“Kendi alışkanlıklarımın vazgeçmede sorun yaşıyorum zaman zaman... Bazen kendimi yenilemek yerine eski okuduğum kitaptan ya da hatırladığım notlardan örnek veriyorum.” (Mehmet).

“Evet, çünkü zaman çok hızlı değişiyor ve bilgi teknolojisine yetişmekte zorluk yaşıyorum.” (İkbal).

“Evet yaşıyorum. Çünkü yeterli bir deneyimim olmadığı için bazen sorunlara karşı bulduğum çözümler eksik olabiliyor.” (Gül).

Sosyal Bilgiler öğretmenlerine öğretim sürecinde yönetimden kaynaklı yaşanan sorunların neler olduğu ile ilgili soru yöneltilmiştir. Bu doğrultuda araştırmaya dâhil olan öğretmenlerin görüşleri alınarak elde edilen veriler Tablo 4’te gösterilmiştir.

Tablo 4

Yönetimden Kaynaklanan Sorunlar

Yönetimden kaynaklı sorunlar	f
Okul için materyal temin edilmemesi	5
Okulun fiziki koşullarının iyileştirilmemesi	3
Etkinliklerin desteklenmemesi	3
Demokratik tutumun eksikliği	3

Tablo 4 incelendiğinde Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin, yönetimin okul için materyal temin etmesi konusunda sıkıntı yaşadıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Okulun ek bir geliri olmadığı için eski materyalleri kullandıklarını belirtmişlerdir. Buna karşın Sosyal Bilgiler öğretmenleri okulun ve sınıfın fiziki koşullarının yeterli olduğunu sadece iklimle ilgili sorunlar yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenler sınıf içinde yapılacak herhangi bir etkinlik için yönetimden destek aldıklarını belirtirken okul dışında yapılacak etkinlik için prosedüre takıldıklarını dile getirmişlerdir. Öğretmenlerin çoğunun okul yönetiminin demokratik davrandığını alınacak herhangi bir kararda ya da yapılacak bir uygulamada öğretmenlerin de fikrinin alındığını dile getirmelerine karşın çok az sayıda öğretmen yönetimin demokratik davranmadığını ve yapılacak etkinlik ve çalışmalarda kendilerine destek verilmediğini ifade etmişlerdir. Bu konu ile ilgili öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Milli Eğitimin yolladığı materyallerle idare ediyoruz. Okulumuzun maddi kaynağı olmadığı için materyal alamıyoruz...” (Veli).

“Yönetim yeterli değil, yaşanan iklim ve yaşadığımız coğrafya en büyük engel...” (İkbal).

“8 ayın kış yaşandığı bir şehirde yeni yapılan bir okulda spor salonu yok. Köy okullarında bile kurulan etkileşimli tahtalar bizim okulda halen yok...” (Eslem).

“Çok değil, öğrencilerin okul dışına çıkmalarını çok istemiyorlar.” (Senem).

Sosyal Bilgiler öğretmenlerine öğretim sürecinde öğretim programından kaynaklı sorunların neler olduğu ile ilgili soru yöneltilmiştir. Bu doğrultuda araştırmaya dâhil olan öğretmenlerin görüşleri alınarak elde edilen veriler Tablo 5’te gösterilmiştir.

Tablo 5

Öğretim Programından Kaynaklı Sorunlara Dair Bulgular

Öğretim programından kaynaklı sorunlar	f
Ders saatinin yetersizliği	11
Kazanımların fazlalığı	6
Değerlendirmenin yetersizliği	5

Tablo 5 incelendiğinde Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin çoğunun öğretim sürecinde ders saatinin yetersiz olduğunu, bazı konuları yetiştirmede zorluk yaşadıklarını ifade ettikleri anlaşılmaktadır. Öğretmenler kazanımların fazla olduğunu belirtirken, değerlendirmenin yetersiz

olmasının kendileri için ayrı bir sorun oluşturduğunu belirtmişlerdir. Aşağıda öğretmen görüşlerinden örnekler sunulmuştur:

“Sosyal Bilgiler dersinin haftalık ders saati çok düşük artırılmalı...” (Mehmet).

“Kazanımları yeterlilikten ziyade çok geniş ve fazla buluyorum...” (Fatma).

“Değerlendirme yetersiz sürekli sistemsel değişiklik oluyor...” (İkbal).

Sosyal Bilgiler öğretmenlerine öğretim sürecinde yaşadıkları diğer sorunların neler olduğu ile ilgili soru yöneltilmiştir. Bu doğrultuda araştırmaya dâhil olan öğretmenlerin görüşleri alınarak elde edilen veriler Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6

Diğer Sorunlara Dair Bulgular

Diğer sorunlar	f
Velilerin ilgisizliği	9
Okulun bulunduğu çevrenin olumsuz etkisi	4
Velilerin öğretmene müdahalesi	3
İmkânların yetersizliği	2

Tablo 6 incelendiğinde Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin çoğunun velilerin çocuklarına karşı ilgisiz olduğu ve onlarla yeteri kadar ilgilenmediklerini düşündükleri anlaşılmaktadır. Aynı zamanda okulların bulunduğu çevrenin sosyal ekonomik durumunun da ayrı bir sorun teşkil ettiğini ifade etmişlerdir. Öğretmenlerden bazılarının da velilerin sürekli kendilerine müdahale etmelerinden dolayı sorun yaşadıkları görülmektedir. Aşağıda öğretmen görüşlerinden örnekler sunulmuştur:

“Okul gecekondü kültürünün egemen olduğu bir çevrede olduğu için eğitimden çok başka şeyler önemseniyor.” (Hasan).

“Bazı veliler çocuklarından bir haber oldukları için çocuğu derse katmada derse hazırbulunuşluğunda sıkıntılar yaşıyoruz. Bunları velilere iletmemize rağmen toplantılara bile gelmeyen birçok veli var.” (Ayşe).

“Öğrenci velileri genellikle kaynak kitap, test kitapları almak istemiyorlar. Bu anlamda sorunlar yaşıyoruz” (Fatma).

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Karşılaştıkları Sorunlara Yönelik Çözüm Önerileri

Sosyal Bilgiler öğretmenlerine öğretim sürecinde yaşanan sorunlara yönelik çözüm önerilerinin neler olduğu ile ilgili soru yöneltilmiştir. Bu doğrultuda araştırmaya dâhil olan öğretmenlerin görüşleri alınarak elde edilen veriler Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Yaşanılan Sorunlara Yönelik Çözüm Önerilerine Dair Bulgular

Çözüm önerileri	f
Kitaplarda içerik hafifletilmeli	5
Ders saati artırılmalı	3
Anne-babanın bilinçlenmesi sağlanmalı	2

Tablo 7 incelendiğinde Sosyal Bilgiler öğretmenleri öğretim sürecinde kitaplardaki içeriğin hafifletilmesi, ders saatinin artırılması ve velilerin de bilinçlendirilmesi gerektiğine dair bir takım çözüm önerileri sunmuşlardır. Aşağıda öğretmen görüşlerinden örnekler sunulmuştur:

“Kitaplardaki içerik tekrar düzenlenmeli...” (Veli).

“Bence her öğretmen kendi alanında ideal olup birçok öğrenciyi topluma kazandırmalı, bunun içinde veli, öğretmen, idare işbirliği içinde olmalıdır. Böylece yoğun müfredat içinde savaşılmaya çalışan öğrencilerimizin birçoğunu hayata hazırlayabiliriz...” (Ayşe).

“Ders saati artırılmalı konular biraz daha hafifletilmeli...” (Mehmet).

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin öğretim sürecinde karşılaştıkları öğrenci kaynaklı sorunlara bakıldığında öğretmenlerin, öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeyleri, motivasyonları, derse katılımı ve derse karşı ilgisiz olmalarından kaynaklanan sorun yaşadıkları belirlenmiştir. Benzer çalışmalarda da Sosyal Bilgiler öğretmenleri müfredatı içerik açısından yoğun buldukları için öğrencilerin dikkatini derse çekmede ve motivasyonlarını sağlamada güçlük çektikleri tespit edilmiştir (Atbaşı, 2007; Has, 2019; Yılmaz ve Tepebaşı, 2011). Aynı zamanda öğrencinin hazırbulunuşluk düzeyinin düşük olmasının derse katılım ve sorumluluk almama gibi sorunları da beraberinde getirdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin karşılaştıkları öğretmen kaynaklı sorunlara dair sonuçlara göre, çoğunlukla Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin kendilerini geliştirme konusunda sorun yaşamadıkları anlaşılmıştır. Çalışma ile benzer sonuca ulaşan Karaca (2017) Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin Sosyal Bilgilerle ilgili yayınları takip ettiği ve güncel olayları öğrenerek kendilerini geliştirdiği sonucuna ulaşmıştır. Skutil, Haclickova ve Matejickova (2016) öğretmenin yaratıcılığı ve kişisel gelişim seviyesinin, derslerde öğretim yöntemlerinin nasıl kullanıldığıyla alakalı olduğunu belirtmiştir. Araştırmada öğretmenlerden bazıları deneyimlerini aktarma ve uygulama konusunda bazen sıkıntı yaşadığını ifade ederken bazı öğretmenler de gelişmeleri takip etmede ve kendilerini yenileyebilmede sorun yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Benzer çalışmalara bakıldığında Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin branşlarıyla ilgili yayınları ve gelişmeleri takip edemediklerini, gelişen ve değişen dünyada kendilerini yeterince yenileyemedikleri görülmektedir (Yener, 2015; Yılmaz ve Tepebaşı, 2011). Ayrıca Yaylak (2020) da çalışmasında Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin daha çok öğretmen merkezli pasif öğrenme yöntemleri kullandığını, bu yöntemleri uygulama boyutunda sorun yaşadıklarını dile getirmiştir. Öğretmenlerin yaşadıkları bu olumsuzluklara rağmen, internet ortamında aradıkları bilgilere rahatlıkla ulaşabildikleri ve farklı platformlara üye olarak gelişmeleri takip etmeye çalıştıkları tespit edilmiştir.

Öğretmenler, materyal temini, okulun ve sınıfın fiziki koşullarının iyileştirilmesi gibi yönetimden kaynaklı bazı sorunlar yaşadıklarını da belirtmiştir. Okul idarecileri ve öğretmenler arasındaki ilişki eğitim-öğretim faaliyetlerini etkileyen önemli faktörler arasında yer almaktadır. Çünkü öğretmen ve müdür, eğitim ve öğretim süresince sürekli etkileşim içindedir. Öğretmenlerin güdülenmesini sağlamada, performanslarını artırmada, okul ortamına yönelik tutumlarını geliştirmede ve öğretmenlerin beklentilerini karşılamada müdürler etkili olabilmektedirler (Cemaloğlu, 2002; Kuş ve Çelikkaya, 2010; Okutan, 2003). Yapılan çalışmada Sosyal Bilgiler öğretmenleri yönetimin okul için materyal temin etmemesi konusunda sıkıntı yaşadıkları dolayısıyla da eski materyalleri kullandıklarını ifade etmiştir. Benzer çalışmalarda da Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin ders için gerekli materyali bulmada sıkıntı yaşadığı belirtilmiştir (Atbaşı, 2007; Işık, 2011; Karaca, 2017; Karakuş, Arslan ve Ergüven, 2014; Memişoğlu ve Köylü, 2015). Sosyal Bilgiler öğretmenleri okulun ve sınıfın fiziki koşullarının yeterli olmadığını aynı zamanda okulun bulunduğu coğrafi konum itibarıyla iklimle ilgili sorunlar yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Sosyal Bilgiler öğretmenleri sınıf içinde yapılacak herhangi bir etkinlik için yönetimden destek aldıklarını belirtirken okul dışında yapılacak etkinlik için prosedüre takıldıklarını dile getirmişlerdir. Memişoğlu ve Öner (2013) de çalışmalarında öğretmenlerin etkinlikleri kullanmamasının prosedürlerin yoğun olması ve çok fazla yasal yükümlülük getirmesinden kaynaklandığını belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra öğretmenlerin çoğu okul yönetiminin demokratik davrandığını, alınacak herhangi bir kararda öğretmenlerin de fikrini aldığını ve ona uygun kararlar alınmaya çalışıldığını ifade etmişlerdir. Yapılan çalışmalarda da öğretmenlerin performanslarının artırılmasında ve okula karşı olumlu bir tutum sergilemelerinde yöneticilerin önemli bir unsur olduğu ortaya konulmuştur (Altunoğlu ve Atav, 2005; Kocabaş ve Karaköse, 2005).

Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler programıyla ilgili karşılaştığı sorunlara yönelik sonuçlara göre, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin çoğu öğretim sürecinde ders saatinin yetersiz olduğunu bazı konuları yetiştirmede zorluk yaşadıklarını ifade etmiştir. Benzer çalışmalarda da Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin, Sosyal Bilgiler ders saatinin yetersiz olması nedeniyle konuları yetiştirmede sorun yaşadıkları tespit edilmiştir (Akgül, 2006; Altınöz, 2008; Arslantaş, 2006; Çalışkan, 2010;

Çetin, 2007; Dilmaç, 2008; Kalaycıoğlu, 2007; Kuş ve Çelikkaya, 2010; Memişoğlu ve Köylü, 2015; Tarman, Ergür ve Eryıldız, 2012; Uzun, 2007). Aynı zamanda kazanımların fazla olması ve değerlendirmenin yetersiz olması öğretmenler için ayrı bir sorun oluşturmuştur (Arslantaş, 2006). Benzer çalışmalar da kazanımlar için derslere ayrılan sürenin yetersiz olduğu vurgulanmıştır (İncekara, 2011; Kuş ve Çelikkaya, 2010; Memişoğlu ve Köylü, 2015). Genel itibarıyla bakıldığında yeni Sosyal Bilgiler programı, öğretmenler ve araştırmacılar tarafından olumlu karşılanmış fakat uygulamada bazı sorunların olduğu yapılan araştırma sonuçlarına yansımıştır (Dinç ve Doğan, 2010; Doğanay ve Sarı, 2008; Ersoy ve Kaya, 2009; Tonga ve Uslu, 2015; Tonga, 2017; Yapıcı ve Demirdelen, 2007).

Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin yaşadığı diğer sorunlara (velilerin ilgisizliği, okulun bulunduğu çevrenin olumsuz etkisi, velilerin öğretmenlere müdahalesi gibi) yönelik sonuçlara göre, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin çoğu velilerin çocuklarına karşı ilgili olmadıklarından şikâyet etmişlerdir. Benzer çalışmalarda da aynı sonuçlara ulaşılmış ve velilerin bazıları bilinçsiz olduğundan (Gökçe, 2000; Kuş ve Çelikkaya, 2010; McGhee, 2007), bazı aileler çocuklarının eğitim sürecine katılmayı gereksiz görmelerinden (Crites, 2008), bazıları ise eğitim verme işini okula bırakıp pasif kalma ve bu konuda sorumluluk almama (Sözer ve Işiker, 2021; Christenson, 2004) gibi sonuçlara ulaşmıştır. Okulun bulunduğu çevre de öğrencinin eğitimini etkilemektedir. Sosyal Bilgiler öğretmenlerinden bazıları okulun bulunduğu çevrenin olumsuz etkilerinin öğrenci ve öğretmene yansıdığını belirtmiştir. Öğrencilerin ilgisizliği ve aile-çevre desteğinin yetersizliğiyle beraber sosyo-kültürel çevreden kaynaklanan sorunlar öğrenciler üzerinde olumsuz etkiler oluşturmaktadır (Akgül, 2006; Karasoy, 2004; Yener, 2015). Öğrencinin içinde bulunduğu çevrenin yaşantısı ve sosyo-ekonomik durumu eğitimi olumsuz etkilemiştir.

Sosyal Bilgiler öğretmenleri Sosyal Bilgiler programında karşılaşılan sorunların çözümüne ilişkin olarak kitaplardaki içeriğin hafifletilmesi gerektiği konusunda görüş bildirmişlerdir. Aynı zamanda Sosyal Bilgiler öğretmenleri, öğretim sürecinde zaman sıkıntısı yaşadıklarını ve ders saatlerinin yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Benzer çalışmalarda da aynı sonuçlara ulaşılmış ve Sosyal Bilgiler ders saatinin yetersiz olduğu, öğretmenlerin zaman sıkıntısı nedeniyle konuları tam olarak yetiştiremedikleri vurgulanmıştır (Akgül, 2006; Altınöz, 2008; Çalışkan, 2010; Çetin, 2007; Dilmaç, 2008; Kalaycıoğlu, 2007; Kuş ve Çelikkaya, 2010; Memişoğlu ve Köylü, 2015; Tarman, Ergür ve Eryıldız, 2012; Uzun, 2007).

Bu çalışma Sosyal Bilgiler programının uygulayıcısı olan öğretmenlerin, bu derse yönelik karşılaştıkları sorunların tespit edilmesi bakımından önemlidir. Araştırma Kars il merkezinde, devlet okullarında çalışan 14 Sosyal Bilgiler öğretmenin Sosyal Bilgiler öğretiminde karşılaştıkları sorunlara yönelik genel bir bakış açısını sunmaktadır. Uygulamanın sadece Kars il merkezinde yapılması aynı zamanda araştırmanın sınırlılığı olarak da ifade edilebilir. Araştırmada üzerinde durulan sorunların her biri daha ayrıntılı olarak incelenebilir ve farklı illerde görev yapan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin de bu sorunlar dair görüşlerinin alınması önemli olabilir. Bu anlamda yapılacak bir çalışmanın alanına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu sonuçlar dikkate alındığında uygulamaya ve ileriki araştırmalara yönelik aşağıdaki öneriler sunulmuştur:

- Sosyal Bilgiler öğretmenlerine göre Sosyal Bilgiler öğretim programı yeniden gözden geçirilmeli ve öğrencilerin gelişimsel özellikleri dikkate alınarak hazırlanmalıdır.
- Sosyal Bilgiler öğretmenleri branşlarıyla ilgili yayınları ve gelişmeleri takip etmeli, gelişen ve değişen dünyaya uyum sağlayabilmelidir.
- Sosyal Bilgiler dersinde farklı etkinliklerin yapılabilmesi için ders saati artırılmalıdır. Aynı zamanda öğrencinin ilgisini derse çekecek ve onların motivasyonunu artıracak etkinlikler düzenlenmelidir.
- Sosyal Bilgiler dersinde kazanımların azaltılması gerekmektedir.
- Sosyal Bilgiler dersi öğretim programının etkili bir şekilde uygulanabilmesi ve öğrencilerin derste aktif olması için gerekli araç-gereç, materyal ihtiyaçları karşılanmalıdır.

- Okul aile işbirliğine önem verilerek ailelerin bilinçlendirilmesi sağlanmalıdır.

Araştırmacıların Katkı Oranı

Araştırmacıların hepsi araştırmaya eşit katkı sağlamıştır.

Çıkar Çatışması

Araştırmada çıkar çatışması oluşturabilecek herhangi bir durum söz konusu değildir.

Kaynaklar

- Akgül, N., H. (2006). *Sınıf öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler öğretiminde kullandıkları yöntemler ve karşılaşılan sorunlar (Niğde ili örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Altınöz, S. (2008). *İlköğretim 6. sınıf Sosyal Bilgiler programı hakkında öğretmen ve müfettiş görüşleri (Bolu ili örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Altunoğlu, B. ve Atav, E. (2005). Daha etkili bir biyoloji öğretimi için öğretmen beklentileri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28, 19-28.
- Atbaşı, C. (2007). *İlköğretim II. kademe (6. ve 7. sınıfta) Sosyal Bilgiler dersinin öğretimi ve öğretiminde yaşanan güçlükler (Aksaray Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Balay, R. (2004). Küreselleşme, bilgi toplumu ve eğitim. *Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37(2), 61-82.
- Bruner, J. (1977). *The relevance of education*. New York: W.W.Norton, Inc.
- Büyükoztürk, Ş., Kılıç Çakmakçı, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (7. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Cemaloğlu, N. (2002). Öğretmen performansının artırılmasında okul yöneticisinin rolü, *Milli Eğitim Dergisi*, 153-154 https://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/153-154/cemaloglu.html. E.T: 23.06.2020.
- Coşkun Keskin, S., Şentürk, G., Ömer, M., Dursun, R. (2021). Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin yaşadığı problemler: Sosyal Bilgiler öğretmenleri örneği. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (11), 475-505.
- Christenson, S. L. (2004). The family-school partnership: An opportunity to promote the learning competence of all students. *School Psychology Review*. 33(1),78-96.
- Crites, C. V. (2008). *Parent and community involvement: A case study*. Doctoral Dissertation, Wilmington University, Delaware.
- Çalışkan, H. (2010). İlköğretim altıncı ve yedinci sınıflar Sosyal Bilgiler programına ilişkin öğretmen görüşleri. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 35, 31-40.
- Çetin, F., (2007). *İlköğretim 4. sınıf Sosyal Bilgiler öğretim programının öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi (Meram İlçesi örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

- Dılmaç, Y. (2008). *Yeni ilköğretim Sosyal Bilgiler dersi öğretim programının uygulanabilirliği hakkında öğretmen görüşleri (İstanbul Avrupa Yakası örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Dinç, E. ve Doğan, Y. (2010). İlköğretim ikinci kademe Sosyal Bilgiler öğretim programı ve uygulanması hakkında öğretmen görüşleri. *Sosyal Bilgiler Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 17-49.
- Doğanay, A. ve Sarı, M. (2008). Öğretmen gözüyle yeni Sosyal Bilgiler programı: Adana ilinde bir araştırma. *İlköğretim Online*, 7(2), 468-484.
- Erkuş, A. (2009). *Davranış bilimleri için bilimsel araştırma süreci*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Ersoy, A. F. ve Kaya, E. (2009). Sosyal Bilgiler dersi öğretim programının (2004) uygulama sürecine ilişkin öğrenci görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17(1), 71-86.
- Gökçe, E. (2000). İlköğretimde okul aile işbirliğinin geliştirilmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(7), 204-209.
- Gökçe, N. (2011). Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının topluma hizmet uygulamalarına ilişkin değerlendirmeleri. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(2), 177-194.
- Hakima, B. (2013). *Bridging teaching methods and techniques to learning styles and strategies*. Master of thesis, Mohamed Kheider University of Biskra, Algeria.
- Has, S. (2019). *Sınıf öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler dersinde kullandıkları yöntem ve teknikler ile dersin öğretiminde karşılaştıkları sorunlar: Muş ili örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- İncekara, S. (2011). Özel öğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin 6. ve 7. sınıf Sosyal Bilgiler öğretim programı ve programın uygulanmasına yönelik görüşleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(36), 351-368.
- İslamoğlu, H. (2009). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. İstanbul: Beta Basım.
- Kalaycıoğlu, E. (2007). *İlköğretim 4. ve 5. sınıf Sosyal Bilgiler programının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Karaca, S. (2017). *Ortaokullarda görev yapan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler öğretiminde karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri (Çorum ili örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Amasya.
- Karakuş, M., Aslan, S. ve Ergüven, S. (2014). Sınıf öğretmenlerinin ilkokul 4. sınıf Sosyal Bilgiler dersi öğretim programına yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi. *Turkish Studies Dergisi*, 9(8), 209-234.
- Karasoy, D. (2004). İlköğretim 4. ve 5. sınıfta Sosyal Bilgiler dersinin öğretimi ve öğretiminde yaşanan güçlükler. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Kocabaş, İ. ve Karaköse, T. (2005). Okul müdürlerinin tutum ve davranışlarının öğretmenlerin motivasyonuna etkisi (Özel ve devlet okulu örneği). *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(1), 79-91.

- Kuş, Z. ve Çelikkaya, T. (2010). Sosyal Bilgiler öğretimi için Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin beklentileri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2), 69-91.
- McGhee, C. (2007). *A descriptive study of teacher and parental attitudes towards parent involvement at an elementary school in Delaware*. Doctoral Dissertation, Wilmington University, Delaware.
- Memişoğlu, H. ve Köylü, G., (2015). Sosyal Bilgiler dersindeki sorunlar ve çözüm yollarına ilişkin Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin görüşleri. *Turkish Studies*, 10(11), 1099-1120.
- Memişoğlu, H. ve Öner, G. (2013). Sosyal Bilgiler dersinde öğrenci ve öğretmen görüşlerine göre coğrafya konularının öğretimi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 347-366.
- Merriam, S. B. (2018). *Nitel Araştırma*. Selahattin Tutan (Çev.). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber*. S. Turan (Çev. Ed.). Ankara: Nobel Yayınları.
- Michaelis, J. U., and Garcia, J. (1996). *Social studies for children: A guide to basic instruction*. (11th Edition) USA: Allyn and Bacon.
- Miles, M. B., and Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook* (2 nd ed). CA: Sage Publication.
- Okutan, M. (2003). Okul müdürlerinin idari davranışları. *Milli Eğitim Dergisi*, 157, https://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/157/okutan.htm adresinden 23.06.2020 tarihinde erişilmiştir.
- Skutil, M., Haclickova, K., and Matejickova, R. (2016, 4-7 June). *Teaching methods in primary education from the teacher's point of view*. SHS Web of Conferences, 1-7. file:///C:/Users/User/Downloads/ERPA2015_ID159_Skutil_ENGfinal.pdf adresinden 15.01.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Sönmez, V. ve Alacapınar, F. (2014). *Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri*. (3. Baskı) Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sözer, M. A. ve Işıker, Y. (2021). Suriyeli öğrencilerin eğitim süreçlerinde öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlar. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 183-200.
- Sungur, N. (2001). *Yaratıcı okul düşünen sınıflar*. İstanbul: Evrim Yayıncılık.
- Tarman, B., Ergür, Ş. ve Eryıldız, F. (2012). Yenilenen sosyal bilgiler programına dair bir değerlendirme. *Gaziantep Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 103-135.
- Tonga, D. ve Uslu, S. (2015). Sosyal Bilgiler dersinde kazanım-değer ilişkisi. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(1), 91-110.
- Tonga, D. (2017). Sosyal Bilgiler eğitiminde karşılaşılan sorunlar üzerine bir değerlendirme. *Türk İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(12), 187-201.
- Uzun, A. (2007). *2005-2006 öğretim yılında uygulanmaya başlanan 6.sınıf sosyal bilgiler öğretim programı hakkında öğretmen görüşleri (Ankara ili pilot okullar)*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Yapıcı, M. ve Demirdelen, C. (2007). İlköğretim 4. sınıf Sosyal Bilgiler öğretim programına ilişkin öğretmen görüşleri. *İlköğretim Online*, 6(2), 204-212.
- Yaylak, E. (2020). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin öğretim yöntem ve uygulamalarının değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(1), 187-205.
- Yener, Ş. (2015). Sosyal bilgiler öğretiminde karşılaşılan öğretmen ve öğrenci kaynaklı sorunlar: Muş ili örneği. *Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(2), 105-120.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, K. (2010). Sosyal Bilgiler eğitimindeki sorunlar ve çözüm önerileri: Öğretim elemanlarının görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8(4), 839-867.
- Yılmaz, K. ve Tepebaş, F. (2011). İlköğretim düzeyinde Sosyal Bilgiler eğitiminde karşılaşılan sorunlar: Mesleğine yeni başlayan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin görüşleri. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(1), 157-177.

Extended Abstract

Introduction

The Social Studies course offers a variety of knowledge, skills and values in order to help the individual understand themselves and develop a social identity. On the one hand, it prepares students for life, and on the other, it helps students become active members of society. At the same time, the social studies course builds the skills necessary for individuals with diverse cultural characteristics to continue living in democratic societies with solidarity (Michaelis and Garcia, 1996). Teachers have significant responsibilities for Social Studies education to achieve the determined goals. Since the teacher serves as a guide for the students, they must adapt their methods and techniques according to the individual learning styles of the students (Hakima, 2013). The creativity of the teacher is also related to the teaching methods that are employed (Skutil, Haclickova and Matejickova, 2016). Bruner (1977) emphasized the importance of teachers having an understanding of “what, why and how” to teach effectively. In particular, teachers are responsible for protecting the cultural values of society, transferring them to future generations, and raising creative, productive, constructive and harmonious society members (Gökçe, 2011, p. 178). This study is significant in identifying the problems experienced by Social Studies teachers during the teaching process. The study aims to specify the issues encountered by Social Studies teachers in middle schools in the province of Kars and to make suggestions to address these problems. With this purpose, the study seeks answers to the following questions:

Social Studies teachers;

- What are the problems they experience in the teaching process?
- What are the solution suggestions for the problems?

Method

In this study, the basic qualitative research method was employed. This study aims to identify the problems that Social Studies teachers encounter in teaching, and its participants consists of 14 social sciences teachers working in middle schools in the city center of Kars. The study adopted a qualitative research method in which the researcher actively participates in data collection and observation from a realistic and holistic perspective, and perceptions and events are expressed orally. The data were gathered via a semi-structured interview form which was created to provide comprehensive information about the research topic. Explanatory and inferential codes were used to analyze the qualitative data and to determine the correlations. The interview analyses were separately coded by two different experts in order to ensure reliability. The reliability coefficient was calculated by using the formula [(Reliability= Consensus/ (Consensus + Disagreement)] developed by Miles and Huberman (1994). The reliability of the research was assessed to be 88%. According to Yıldırım and Şimşek (2011), a study is considered to be reliable when it reaches 70%.

Findings

According to the findings of the study, the Social Studies teachers who participated reported readiness issues with their students. They also pointed out that the number of courses was insufficient, that course attainments were high and that the assessment methods in the curriculum were inadequate. Additionally, the participant teachers expressed that parents were unconcerned and did not care enough about their children’s progress, which was said to be an outcome of the neighborhood in which the school was located.

Conclusion, Discussion and Recommendations

According to the results regarding student-related issues, the Social Studies teachers reported having problems with readiness, motivation, and distraction. In similar studies, Social Studies teachers

expressed that they had difficulty engaging students' attention and motivation due to the curriculum's intensive content (Atbaşı, 2007; Has, 2019; Yılmaz and Tepebaşı, 2011).

According to the results of teacher-related problems, the Social Studies teachers stated that they update their teaching practices, read books about their fields, and follow the developments related to their branches on the internet. Karaca (2017), who obtained comparable results, concluded that Social Studies teachers developed by following publications related to Social Studies and learning the current developments. However, when reviewing similar studies, Social Studies teachers admitted that they were unable to keep up with the most recent publications and developments related to their branches and to adapt to the developing and changing world (Yener, 2015; Yılmaz and Tepebaşı, 2011).

Due to the regular connection between school principals and instructors, the relationship between school principals and teachers is one of the critical factors affecting educational activities as a result of school management issues. Principals can be effective in ensuring teachers' motivation, increasing performance, improving their attitudes towards the school environment, and meeting their expectations (Cemaloğlu, 2002; Kuş and Çelikkaya, 2010; Okutan, 2003).

According to the results regarding the Social Studies program and curriculum-related problems, most Social Studies teachers reported insufficient teaching hours and difficulty completing some subjects. In similar studies, Social Studies teachers stated that their Social Studies lesson times were inadequate (Akgül, 2006; Altınöz, 2008; Arslantaş, 2006; Çalışkan, 2010; Çetin, 2007; Dilmaç, 2008; Kalaycıoğlu, 2007; Kuş and Çelikkaya, 2010; Memişoğlu and Köylü, 2015; Tarman, Ergür and Eryıldız, 2012; Uzun, 2007).

According to the results related to other problems experienced by Social Studies teachers, most of the Social Studies teachers complained that the parents did not care about their children. Similar studies also found the same results and concluded that some of the parents were not interested in the students due to ignorance (Gökçe, 2000; Kuş and Çelikkaya, 2010). The student's education is also affected by the school environments.

Social Studies teachers suggested reducing the number of topics in the Social Studies program. Moreover, they reported having timing problems in the classroom and that the lesson hours were insufficient. Similar findings emphasized that they could not wholly deliver the subjects due to the lack of Social Studies lesson hours (Akgül, 2006; Altınöz, 2008; Çalışkan, 2010; Çetin, 2007; Dilmaç, 2008; Kalaycıoğlu, 2007; Kuş and Çelikkaya, 2010; Memişoğlu and Köylü, 2015; Tarman, Ergür and Eryıldız, 2012; Uzun, 2007).

These teachers suggest reducing course content in course books, increasing the number of lessons, and parental involvement in order to address the aforementioned issues. However, the teachers signified that they experienced no difficulty in following recent developments in the field, adapting themselves, and communicating with students. They added that they did not experience any problems caused by school management, and that the administration supported them in all matters.